

83.

91.

A M. .... Brevo der Heijfwa-  
rijke voor de slaven  
Hand en loof. 4

monniken

~~24.~~

2 n.

Bilo bi najidealnije kada bi svaki naš čitalac, ma gde se nalazio, u Sežani ili u Djevdjeliji, u Subotici ili na Cetinju mogao da prati razvitak jugoslovenske literature na onom jeziku na kome se ona stvara, kada za njega ne bi postojale često nesavladjive teškoće, naročito ako je reč o delima na slovenačkom ili makedonskom književnom jeziku. Te teškoće su još veće kada su u pitanju dela napisana na jezicima nacionalnih manjina. Dinamika naših života, sve tešnje povezivanje pojedinih naših krajeva raznim vidovima ekonomske i društvene delatnosti, ovaj proces srašćivanja omogućava i olakšava, bez ikakve prinude sa strane, usvajanje pojedinih književnih jezika, je ono, to usvajanje izvire iz samih potreba našeg društvenog kretanja i našeg socijalističkog razvitka. Danas je veliki broj onih čitalaca koji se služe izvornom literaturom, te im prevodi nisu potrebni da bi bili u toku književnih i kulturnih zbivanja u pojedinim našim republikama.

Ali još uvek ostaje otvoreno pitanje najšire čitalačke publike, a samim tim i čitanje medjurepubličke saradnje svakodnevno se nameće u ovom ili onom obliku. Možda u današnjoj fazi razvitka naše literature, s obzirom na njen veliki uspon i njene rezultate nesumnjive vrednosti, pitanje medjurepubličke saradnje postaje aktuelnije i zahteva dublju i sistematskije prilaženje i rešavanje.

Šta i kako prevoditi? Koje kriterijume primenjivati u izvoru književnih dela? Dali ti kriteriumi mogu biti jednaki i jednako primenjivani za sve nacionalne literature, za makedonsku, kako za srpsko-hrvatsku, za slovenačku kako za makedonsku? Dali je moguć jedan opšt kriterijum? Dali ne postoje neki razglozi koji ga onemogućavaju? Ova i slična pitanja nameću se sama po sebi.

Klasična dela jugoslovenske literature ne predstavljaju problem. Ukoliko je reč o prevodima na makedonskom književnom jeziku, ona su uglavnom prevedena, razume se, sa većim ili manjem uspehom. Ali ovde ne govorimo o kvalitetu tih prevoda. Prvi prevodi su se pojavili, učinjen je prvi korak. To ne isključuje potrebu za novim, boljim i autentičnim prevodima, kao što je to slučaj u svim literaturama.

Teškoće iskrsavaju kada se obratimo savremenoj jugoslovenskoj literaturi. Šta iz nje prevoditi? I - dali uopšte treba prevoditi? Neki postavljaju i ovo drugo pitanje, smatrajući prevodjenje i savremene jugoslovenske literature nepotreb-  
nim, jer navodno oni koji se interesuju za nju mogu je čitati u originalu. Medjutim, svi nas razlozi upućuju na bogatiji izbor i intenzivni prevodilački rad iz savremene jugoslovenske literature. Broj čitalaca koji se služe originalnom literaturom je ograničen, a književna dela nisu samo njima namenjena. Osim toga pitanje razvitka svakog književnog jezika i svake kulture u najužoj vezi sa pitanje prevodjenja, jer je teško zamisliti da književna ostvarenja jednog naroda mogu postati svojina drugog na bilo koji drugi način. To je put koji vodi jedinstvu i sve većem prožimanju jugoslovenske literature. Zašto da se Kreležin "Aretej" ili Andrićeva "Travnička hronika" ili Ćosićevi "Koreni" ili Božićevi "Neisplakani" kao i mnoga druga književna ostvarenja ne pojave na svim jezicima naših naroda? Svako književno delo koje nosi nesumnjivu vrednost ne sme nezasluženo ostati u granicama onog književnog ~~područja~~ jezika na čijim je području poniklo. U skladu sa kvantitativnim i kvalitativnim porastom književne produkcije potrebno je izdvajati i prevoditi ona dela koja proširuju i obogaćuju opštojugoslovenski književen fond.